

## Propunere de politică publică alternativă

### TITLUL PROPUNERII DE POLITICĂ PUBLICĂ ALTERNATIVĂ

***Dezvoltarea cadrului de organizare a serviciilor specializate integrate de sănătate, educație și sociale adresate persoanelor cu tulburări din spectrul autist și cu tulburări de sănătate mintală asociate și a standardizării acestora***

## 1. ARGUMENTE PENTRU ÎNȚIEREA PROPUNERII DE POLITICĂ PUBLICĂ ALTERNATIVĂ

### 1.1. Aspecte generale.

Această propunere de politică publică alternativă a fost elaborată în cadrul Proiectului „Creșterea implicării ONG-urilor și partenerilor sociali în promovarea politicilor publice alternative pentru copiii cu TSA (ONGPP)”, Proiect SIPOCA 313/110709 finanțat din Fondul Social European (FSE) prin Programul Operațional Capacitate Administrativă (POCA), inițiat de Asociația Help Autism.

În vederea formulării de politici publice alternative, în cadrul proiectului au avut loc o analiză a legislației actuale și a datelor statistice disponibile precum și o serie de 8 consultări organizate sub formă de focus-grupuri în cele 8 Regiuni de dezvoltare ale României. S-au analizat astfel împreună cu practicienii din instituțiile și ONG-urile de profil, problemele și soluțiile, politicile publice actuale și legislația din domeniu care vizează furnizarea de servicii specializate integrate de sănătate, educație și sociale adresate persoanelor cu tulburări din spectrul autist și cu tulburări de sănătate mintală asociate. Au fost identificate problemele existente și formulate soluții pentru acestea, soluții care se pot constitui în propuneri de politici publice alternative.

Grupurile regionale au cuprins specialiști atât din cadrul organizațiilor neguvernamentale (ONG) care activează în acest domeniu, cât și reprezentanți ai instituțiilor publice de la nivel local relevante: direcții generale de asistență socială și protecția copilului (DGASPC), centre de sănătate mintală (CSM), direcții de asistență socială (DAS) din cadrul primăriilor, inspectorate școlare județene (ISJ), centre județene de resurse și asistență educațională (CJRAE), centre școlare de educație incluzivă (CȘEI), precum și medici și psihologi.

Specialiștii care au participat la aceste focus-grupuri sunt incluși în rețeaua națională de ONG-uri în autism, denumită Rețeaua „RO TSA”, înființată prin proiect și din care, la momentul respectiv, au făcut parte 65 de ONG-uri (în prezent numărul acestora fiind de 80 de organizații - lista se găsește în Anexa 5) și reprezentanți din 73 de instituții (DGASPC, ISJ, DAS, CSM, CJRAE, CȘEI, școli profesionale, reprezentanți din mediul universitar) care fac parte din grupul țintă al proiectului, repartizate astfel: în Regiunea București-Ilfov: 8 instituții publice și 11 ONG-uri, în Regiunea Centru: 8 instituții publice și 12 ONG-uri, Regiunea Nord-Est: 13 instituții publice și 10 ONG-uri, Regiunea Nord-Vest: 14 instituții publice și 16 ONG-uri, Regiunea Sud-Est: 10 instituții publice și 5 ONG-uri, Regiunea Sud Muntenia: 6 instituții publice și 10 ONG-uri, Regiunea Sud-Vest Oltenia: 7 instituții publice și 6 ONG-uri și Regiunea Vest: 7 instituții publice și 8 ONG-uri.

Cu ajutorul persoanelor care au participat la focus-grupuri s-a avut în vedere obținerea de informații, identificarea de nevoi și formularea de soluții într-o manieră cât mai echilibrată și apropiată de realitate, atât din perspectiva mediului neguvernamental, cât și al celui instituțional.

În urma completării de către grupul părinților copiilor cu Tulburări din Spectrul Autist (TSA) la nivel național a „Chestionarului părinți-identificare nevoi” elaborat și aplicat în cadrul proiectului „Creșterea implicării ONG-urilor și partenerilor sociali în promovarea politicilor publice alternative pentru copiii cu TSA (ONGPP)” au rezultat 303 răspunsuri oferite de părinții/apartinătorii copiilor beneficiari ai celor 80 de ONG-uri membre în Rețeaua RO TSA la nivel național. S-au identificat probleme cu privire la: lipsa serviciilor specializate de abilitare/reabilitare și distribuția inegală în teritoriu a acestora existente (preponderent dezvoltate în mediul urban), accesul dificil și costisitor sau lipsa totală a accesului copiilor cu TSA la serviciile de diagnosticare, evaluare și abilitare/reabilitare absolut necesare, servicii slab integrate destinate abilitării/reabilitării copiilor cu TSA și slaba cooperare între specialiștii din domeniile: medical, psihologic, social, educațional și cu privire la traseul diagnosticării.

De asemenea, au avut loc 3 consultări și cu reprezentanți ai unor instituții publice centrale, cu competențe în domeniu (a se vedea Anexa 6), în cadrul unui grup interministerial de lucru cu scopul de a identifica și stabili tematica de politică publică alternativă în domeniul furnizării de servicii pentru copiii cu tulburări de spectru autist, ce urmează a fi formulată.

## 1.2. Identificarea problemelor care au generat inițierea propunerii de politică publică alternativă

- **Care este problema ce necesită acțiunea Guvernului?**

În cadrul proiectului s-au identificat următoarele probleme:

**Problema 1:** Lipsa serviciilor specializate integrate destinate abilitării/reabilitării copiilor cu TSA și cooperarea deficitară între specialiștii din domeniile: medical, psihologic, social și educațional.

Responsabilitatea serviciilor de abilitare/reabilitare a persoanelor cu TSA revine în prezent unor echipe formate din medici, psihologi, kinetoterapeuți, logopezi, educatori, psihopedagogi, profesori, părinți/apartinători și asistenți sociali coordonați de un manager de caz. Comunicarea dintre aceștia, conform cadrului legislativ în vigoare, *Ordinul nr. 968/5194/714/1945/2016 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 151/2010 privind serviciile specializate integrate de sănătate, educație și sociale adresate persoanelor cu tulburări din spectrul autist și cu tulburări de sănătate mintală asociate*, este reglementată. Cu toate acestea, comunicarea este mult îngreunată, practic singura persoană care asigură conexiunea dintre furnizori fiind părintele. Așa cum sunt descrise și în *Ordinul nr. 1985/1305/5805/2016 privind aprobarea metodologiei pentru evaluarea și intervenția integrată în vederea încadrării copiilor cu dizabilități în grad de handicap, a orientării școlare și profesionale a copiilor cu cerințe educaționale speciale, precum și în vederea abilitării și reabilitării copiilor cu dizabilități și/sau cerințe educaționale speciale*, serviciile specializate integrate nu au în prezent o corespondență autentică în realitate.

Părinții/apartinătorii copiilor cu TSA sunt nevoiți să meargă la mai multe instituții (medic de familie, medic de specialitate psihiatrie pediatrică, cabinete psihologice, DGASPC-uri, CJARE/CMBRAE, ONG-uri) parcursul fiind unul de durată. Aceștia sunt nevoiți să-și ia informații din foarte multe surse, de multe ori neautorizate, mulți renunțând pe parcurs în a înainta în procesul de accesare a serviciilor gratuite pentru copiii lor.

Astfel există o nevoie majoră a părinților copiilor cu autism, de a fi îndrumați/însoțiți, atât în procesul de acceptare a situației copilului lor, cât și în procesul de stabilire a celui mai potrivit parcurs terapeutic necesar pentru recuperarea parțială/totală a copilului, sau cel puțin pentru îmbunătățirea calității vieții copilului și a familiei sale.

**Problema 2:** Accesul dificil și costisitor sau lipsa totală a accesului copiilor cu TSA la serviciile de diagnosticare, evaluare și abilitare/reabilitare absolut necesare.

În cazul copiilor cu TSA și cu tulburări de sănătate mintală asociate, afecțiuni ce vor fi permanente pe tot parcursul vieții persoanei diagnosticate, abilitarea/reabilitarea este singura formă de abordare ce poate oferi dezvoltarea de abilități, recuperare și un viitor în incluziunea reală a acestora în societate. Programele de abilitare/reabilitare sunt vitale pentru dezvoltarea și adaptarea copiilor cu TSA și sunt necesare a fi susținute constant, persoanele cu TSA necesitând stimulare permanentă și integrare în activități de dezvoltare de abilități de viață independentă și integrare în societate. Accesul la serviciile de abilitare/reabilitare este mult îngreunat cu precădere de: diagnosticarea întârziată, deficitul de servicii de sănătate, servicii de abilitare/reabilitare insuficiente sau lipsa acestora în zonele rurale și orașele mici sau în anumite cazuri chiar și din reședințele de județ, servicii contra cost și cu capacitate limitată (de la 10 la 30 de copii în cele mai multe cazuri), dezvoltate de furnizori privați și existența listelor de așteptare în cele mai multe cazuri, atât la furnizorii publici de servicii, cât și la cei privați. De asemenea, părinții sunt neinformați și nesprijiniți în ceea ce reprezintă traseul copilului, de la procesul de diagnosticare, accesarea de servicii de abilitare/reabilitare și instituțiile/entitățile care le oferă, intrarea în drepturile legale financiare odată diagnosticat copilul cu TSA și integrarea deficitară a copilului în sistemul educațional de masă.

**Problema 3:** Ofertă insuficientă de servicii specializate de abilitare/reabilitare a copiilor cu TSA și cu tulburări de sănătate mintală asociate și distribuția inegală în teritoriu a celor existente (preponderent dezvoltate în mediul urban).

Serviciile de care au nevoie copiii cu TSA sunt: servicii medicale de specialitate psihiatrie pediatrică, servicii de psihoterapie, servicii conexe actului medical, servicii sociale, servicii educaționale, servicii de asistență și suport, servicii de îngrijire personală, de recuperare, de abilitare și reabilitare, servicii de inserție/reinserție socială, servicii de pregătire pentru muncă și viață independentă. Toate aceste tipuri de servicii adresate copiilor cu TSA sunt insuficient oferite la nivel național, de exemplu în cazul serviciilor de îngrijire personală, de recuperare și de abilitare/reabilitare există 38 centre, total insuficiente pentru cele 41 de județe și 6 sectoare ale Municipiului București și 11.241 copii cu TSA, conform datelor furnizate de ANPDCA (martie 2019). De asemenea, serviciile sunt lipsite de omogenitate în amplasarea lor, cu acces scăzut ca teritorialitate pentru copiii cu TSA, existând chiar și județe fără servicii de abilitare/reabilitare (Brașov și Harghita).

### *Care sunt cauzele și efectele problemei?*

Cadrul legislativ în vigoare conține prevederi referitoare la acordarea serviciilor specializate integrate de sănătate, educație și sociale care vizează identificarea precoce, tratamentul, recuperarea și ameliorarea calității vieții și funcționării sociale a persoanelor diagnosticate cu tulburări din spectrul autist și cu tulburări de sănătate mintală asociate. Astfel, Legea nr. 151/2010 privind serviciile specializate integrate de sănătate, educație și sociale adresate persoanelor cu tulburări din spectrul autist și cu tulburări de sănătate mintală asociate, cu modificările și completările ulterioare, definește serviciile specializate integrate de sănătate, educație și sociale ca fiind: depistare activă precoce, diagnostic clinic psihiatric și evaluare clinică psihologică, tratament psihofarmacologic, intervenții specializate precoce, psihoterapie cognitiv-comportamentală, consiliere psihologică a părinților și a familiei, precum și servicii educaționale pentru copii cu tulburări din spectrul autist și cu tulburări de sănătate mintală asociate.

Legea nr. 151/2010 prevede la art. 5 alin. (5) că Ministerul Sănătății, Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice și Ministerul Educației Naționale **elaborează**, cu consultarea Colegiului Medicilor din România și a Colegiului Psihologilor din România, **standardele pentru serviciile specializate integrate** de sănătate, educație și sociale, adresate persoanelor cu tulburări din spectrul autist și cu tulburări de sănătate mintală asociate, **care vor fi cuprinse în normele metodologice** de aplicare a prezentei legi.

Prin Ordinul nr. 968/5194/714/1945/2016 au fost aprobate Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 151/2010 privind serviciile specializate integrate de sănătate, educație și sociale adresate persoanelor cu tulburări din spectrul autist și cu tulburări de sănătate mintală asociate, act normativ emis de Ministerul Sănătății, Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice, Casa Națională de Asigurări de Sănătate și de Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, însă acestea nu cuprind și modalitatea de aprobare a standardului de calitate privind serviciile specializate integrate de sănătate, educație și sociale, adresate persoanelor cu tulburări din spectrul autist.

Fiecare dintre serviciile enumerate sunt prestate separat unele de celelalte, de specialiști acreditați conform reglementărilor specifice din fiecare domeniu (sănătate, educație, social), însă nu sunt acordate într-un mod integrat, nefiind pus în practică un cadru unitar, așa cum este prevăzut de Ordinul nr. 1985/1305/5805/2016, standardizat în care să se deruleze acordarea acestor servicii și unde copilul să beneficieze de un mediu prietenos pe parcursul întregului proces de abilitare/reabilitare.

Astfel, conform Normelor metodologice elaborate și promovate la Legea 151/2010, serviciile medicale sunt furnizate de către profesioniști acreditați de către Colegiul Medicilor din România în cadrul unităților sanitare publice sau private, conform legislației în vigoare (art. 1 alin.(1) lit.f) pct.1), serviciile de sănătate conexe actului medical sunt furnizate „de către profesioniști acreditați de către Colegiul Psihologilor din România, conform prevederilor legale în vigoare în cadrul instituțiilor publice sau private” (art. 1 alin.(1) lit. f) pct. 2) sau în regim privat/independent, serviciile sociale „sunt acordate de către furnizori de servicii sociale publici și privați acreditați, conform legislației în vigoare” (art. 1 alin. (1) lit. f) pct. 3), iar serviciile educaționale „sunt furnizate de către cadrele didactice din instituțiile publice sau private autorizate/acreditate conform Legii educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare” (art. 1 alin. (1) lit. f) pct. 4.1). Art. 7 alin. (1) din Normele metodologice prevede că serviciile sociale

adresate persoanei cu TSA „au caracter proactiv și presupun o abordare integrată a nevoilor acestuia, luând în considerare situația socio-economică a persoanei/părinților/reprezentantului legal, starea de sănătate, nivelul de școlarizare și mediul social de viață și recomandările cuprinse în Planul de recuperare a copilului cu dizabilități sau, după caz, în Programul individual de reabilitare și integrare socială, în cazul persoanei adulte cu TSA, respectiv Planul individual de servicii”. La alin. (2) al aceluiași articol se prevede că „Planul de recuperare a copilului cu TSA cuprinde obiectivele stabilite de echipa multidisciplinară în vederea abilitării și/sau reabilitării copilului pe toate ariile de interes, terapiile recomandate în acest sens, modalitățile concrete de realizare a activităților specifice de abilitare și/sau reabilitare realizabile în serviciile specializate cele mai apropiate de copil”. La alin. (9) se prevede că: „în beneficiul persoanei cu TSA serviciile sociale se pot organiza și acorda în sistem integrat cu serviciile de ocupare, de sănătate, de educație, precum și cu alte servicii sociale de interes general, pentru o intervenție coerentă, unitară și eficientă”.

În majoritatea județelor serviciile de abilitare/reabilitare pentru persoanele cu TSA există doar în orașele mari, iar în localitățile mai mici aceste servicii lipsesc, ceea ce reduce drastic șansa copiilor cu TSA care locuiesc în mediul rural sau în orașe mici de a avea acces la serviciile de abilitare/reabilitare. De cele mai multe ori serviciile de abilitare/reabilitare sunt dezvoltate în centrele de zi pentru persoanele cu dizabilități ale ONG-urilor din domeniul TSA, pornind chiar de la nevoia de a crește accesul la aceste servicii, odată cu creșterea impactului autismului.

Menționăm că în perioada 2011-2013 în cadrul proiectului POSDRU 60289 „Și ei trebuie să aibă o șansă! - program de sprijin pentru integrarea socială și profesională a persoanelor cu tulburări de spectru autist”, implementat de Fundația Romanian Angel Appeal, s-au deschis 40 de centre de servicii specializate de abilitare/reabilitare dedicate persoanelor cu TSA în cadrul DGASPC-urilor sau în parteneriat public-privat, după caz. După 6 ani de la încheierea proiectului mai sunt funcționale doar 18 centre de servicii specializate TSA (Sursa: Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție, 2019, a se vedea Anexa 3).

Conform statisticilor INSP numărul cazurilor noi diagnosticate cu TSA și înregistrate în cabinetele medicilor de familie a crescut de la an la an, de la 361 de cazuri în 2008 la 1147 în 2017 (vezi Anexa 1). Distribuția cazurilor noi identificate a persoanelor cu TSA în ultimii 10 ani (2008-2017) se poate consulta în Anexa 2. Conform acestei statistici peste 40% dintre cazurile noi identificate anual sunt copii ce provin din mediul rural fără acces la serviciile de abilitare/reabilitare din orașele mari.

Din lipsa unei rețele de servicii specializate integrate, copiii și familiile acestora apelează la serviciile oferite de furnizori privați de servicii de psihoterapie, de abilitare/reabilitare și educaționale, de cele mai multe ori plătind pentru acestea, însă fără să fie evaluată calitatea oferită de acești furnizori de servicii, încă neacreditați în competența specială adresată copilului cu TSA. Mai mult, aceste servicii nu sunt integrate, majoritatea ONG-urilor din domeniu oferind doar servicii de intervenție terapeutică, de abilitare/reabilitare, consiliere și îndrumare a familiei. Cu toate acestea în lipsa unor standarde de calitate oficiale adecvate tipurilor de servicii integrate pe care le oferă, copiii cu tulburări din spectrul autist și familiile lor nu pot avea garanția unor servicii de calitate, iar riscul ca aceștia să primească servicii integrate și personalizate (sociale, educaționale și de sănătate) și/sau servicii de consiliere, care nu îndeplinesc un standard minim de calitate și care să le afecteze șansele de evoluție este relativ mare și nu trebuie neglijat.

De asemenea, părinții/familia copilului cu handicap nu primesc la timp și din același loc, într-un mod integrat, toate informațiile de care au nevoie pentru gestionarea situației copilului lor, în condițiile în care aflarea diagnosticului de TSA creează mari probleme de acceptare din partea familiei.

- **Prezentarea datelor statistice care susțin definirea problemei.**

În România nu există la ora actuală o evidență centralizată a copiilor cu TSA, o statistică oficială (indicatori statistici) în acest domeniu, singurele date existente sunt cele pe care le dețin diverse instituții implicate (INSP, ANPDCA, MS, CMBRAE/CJRAE), date administrative, înregistrate în funcție de serviciile de care beneficiază aceste persoane în cadrul instituțiilor.

Datele analizate mai jos sunt primite de la ANPDCA și se referă doar la copiii cu TSA aflați în evidențele DGASPC ca fiind copii cu certificat de încadrare în grad de handicap și fără certificat de încadrare în grad de handicap, oferind informații privind numărul copiilor cu TSA în funcție de grupa de vârstă și mediul de proveniență (urban/rural), numărul total de copii cu TSA încadrați în grad de handicap și pe grade de handicap, cât și numărul copiilor cu TSA aflați în familie și cei aflați în protecție specială. Aceste date se găsesc în Anexa 1.

În evidențele celor 47 de DGASPC-uri din țară au fost identificați (martie 2019) un număr de 11.241 de copii cu TSA din care 11.214 de copii cu TSA încadrați în grad de handicap. Din cei 11.241 de copii, 2.856 sunt de gen feminin și 8.385 sunt de gen masculin.

Din perspectiva **grupelor de vârstă** situația se prezintă astfel:

- Grupa de vârstă 1-3 ani: 474 copii;
- Grupa de vârstă 3-6 ani: 2.415 copii;
- Grupa de vârstă 6-18 ani: 8.352 copii.

Repartizarea în funcție de **gen și grupă de vârstă** și mediu de proveniență se regăsește în Anexa 1.

Din perspectiva **mediului din care provin** copii cu TSA, din datele furnizate de ANPDCA, rezultă că în mediul urban se regăsesc 6.709 copii, iar în mediul rural se regăsesc 4.532 copii.

În conformitate cu datele obținute de la INSP, date care se referă la cazuri noi de îmbolnăvire prin alte tulburări ale dezvoltării psihologice și fără precizare (COD ICD 10 - F83, F84, F88, F89), date raportate de medicii de familie, **în perioada 2008-2017**, s-au identificat un număr de **8.089 de cazuri noi** de copii și tineri cu TSA. (Anexa 1).

Precizăm că și datele de la INSP sunt împărțite pe grupe de vârstă, însă acestea sunt diferite față de cele utilizate în datele de la ANPDCA. Astfel, în perioada 2008-2012, grupele de vârstă utilizate în statisticile INSP au fost: 0-1 ani și 1-14 ani. Începând cu anul 2013, grupele de vârstă utilizate în statisticile INSP sunt: 0-4 ani, 5-9 ani, 10-14 ani și 15-19 ani.

Distribuția cazurilor din statistica INSP în funcție de gen este 5027 de băieți și 3062 de fete, iar distribuția teritorială este în mediul urban de 5081 și în mediul rural de 3008.

Cu privire la furnizorii de servicii, nu există o statistică la nivel național, astfel că suntem în plin proces de centralizare a acestor date de către Colegiul Psihologilor din România. Recent, în cadrul ședinței Comitetului director al CPR din 7 iunie 2019 au fost discutate

Normele Comisiei de psihologie educațională, consiliere școlară și vocațională și ale Comisiei de psihologie clinică și psihoterapie, privind certificarea competențelor în intervenția psihologică pentru copiii cu tulburări din spectrul autist. Aceste norme includ condițiile pe care trebuie să le îndeplinească membrii Colegiului Psihologilor din România și procedura de urmat pentru înscrierea în Registrul național privind certificarea competențelor profesionale pentru intervenția psihologică în cazul copiilor cu TSA. În perioada următoare, Colegiul Psihologilor din România va dezvolta o aplicație online pentru transmiterea documentelor.

Totodată Asociația Help Autism, prin platforma [www.autismconnect.ro](http://www.autismconnect.ro), a demarat procesul de centralizare a datelor despre specialiștii din centrele de zi de servicii de abilitare/reabilitare dezvoltate de ONG-uri și cabinetele individuale de psihologie, datele colectate până în prezent necesitând o atenție deosebită, mai ales că specialiștii încă nu prezintă interes crescut în a încărca informațiile profesionale pe această platformă, atâta vreme cât există cerere mare de servicii.

În cadrul DGASPC-urilor s-au format/specializat de-a lungul timpului specialiști pentru a lucra cu persoanele cu autism atât în țară, cât și în străinătate. Însă, deși există numeroși specialiști la nivelul fiecărui DGASPC care au parcurs programe de formare (de scurtă sau lungă durată), sunt și specialiști în DGASPC-urile din țară care au declarat că au beneficiat de puține programe de formare (Vezi Anexa 4). Cu toate acestea, serviciile dezvoltate în cadrul acestor instituții sunt insuficiente pentru acoperirea reală a nevoii de servicii de abilitare/reabilitare a copiilor cu TSA.

Cu titlu de exemplu, în țara noastră numărul specialiștilor certificați ABA (una dintre terapiile cu rezultate dovedite științific) este cu mult sub necesar, fiind de doar 35. Dintre aceștia 21 sunt terapeuți certificați BCBA, 14 sunt certificați BcABA (Lista acestora poate fi găsită pe site-ul oficial la <https://www.bacb.com/services/o.php?page=100155&by=country>).

Privitor la servicii, la nivelul întregii țări, există 35 de centre de furnizori publici/privați de servicii licențiate pentru persoanele cu TSA din care: 31 sunt centre de recuperare pentru copiii cu autism, 2 centre pentru copii cu autism pentru dezvoltarea deprinderilor de viață independentă și 2 centre pentru adulții cu TSA.

În Anexa 3 este prezentată Distribuția centrelor de consiliere și asistență pentru persoanele cu TSA, comparație 2013-2019.

La nivelul Rețelei RO TSA din cele 80 de ONG-uri care fac parte din rețea, 31 de ONG-uri oferă servicii licențiate prin centrele de zi pentru persoanele cu dizabilități - în cazul nostru, persoane cu tulburări din spectrul autist.

- ***Ce grupuri sunt afectate și în ce măsură?***

**Copiii diagnosticați cu TSA (beneficiarii direcți)**, reprezintă grupul țintă căruia i se adresează prezenta propunerea alternativă de politică publică.

Pentru copilul cu TSA intervenția timpurie cu terapii specifice și continuarea intervențiilor terapeutice într-o manieră consecventă și pe perioade medii sau lungi de timp sunt esențiale pentru recuperarea copilului și dobândirea de către acesta a posibilității de a duce o viață cât mai independentă.

De asemenea, accesul tuturor copiilor la terapiile necesare, cel puțin la un nivel minim care să asigure o intervenție eficientă, este deosebit de importantă.

Terapiile necesare copiilor cu TSA sunt costisitoare, iar majoritatea părinților nu dispun de fondurile necesare pentru acoperirea acestor costuri. Prin urmare, se poate vorbi de un acces diferențiat al copiilor la aceste servicii, acces care se bazează pe capacitatea

părinților de a suporta costurile. În acest mod se creează o discriminare între copiii cu TSA, mai exact cei ai căror părinți nu pot plăti contravaloarea terapiilor și care, astfel, au șanse foarte mici, sau chiar deloc, de recuperare.

**Părinții/ aparținătorii/reprezentantul legal copiilor cu TSA (beneficiarii indirecti),** sunt persoanele care practic, având în vedere specificul acestor tipuri de tulburări, trebuie să facă față șocului aflării diagnosticului și schimbărilor majore de viață pe care le aduce un astfel de diagnostic, apoi să dedice permanent și constant resurse pentru îngrijirea și chiar lucrul acasă, permanent, cu copilul cu TSA pentru a se asigura de obținerea unui rezultat cât mai bun al terapiilor și pentru menținerea evoluțiilor pozitive care au avut loc pentru copil.

- ***Ce implicații ar putea avea lipsa de acțiune guvernamentală în domeniu?***

Lipsa de acțiune guvernamentală în domeniu ar determina menținerea situației actuale, în care:

- accesul copiilor diagnosticați cu TSA la servicii este foarte dificil și costisitor (cu precădere pentru copiii din localitățile mici și din mediul rural, dar și pentru cei cu o situație financiară precară);
- serviciile specializate sunt puține și distribuite neuniform;
- calitatea serviciilor oferite copiilor este scăzută din cauza accesului la un număr redus de terapii, a pregătirii insuficiente și incomplete a profesioniștilor și totodată a reglementărilor în ceea ce privește certificarea și acreditarea psihoterapeuților/profesiștilor care interacționează cu copiii cu TSA în demersuri de abilitare/reabilitare;
- profesioniștii din instituțiile publice și private care acționează în domeniu nu o fac într-un mod integrat per fiecare caz, astfel încât resursele existente nu sunt utilizate la maximum, iar șansele copiilor la reabilitare, integrare socială și autonomie, rămân extrem de reduse.

## 2. SCOP ȘI OBIECTIVE

**SCOPUL** acestei propuneri de politică publică este acela de a îmbunătăți **cadrul de cooperare între factorii implicați în gestionarea situației copiilor cu tulburări din spectru autist**, atât prin **operaționalizarea unui serviciu specializat integrat**, cât și prin **standardizarea acestuia**.

În vederea abordării problemelor identificate, propunerea de politică publică alternativă are următoarele obiective:

**Obiectivul general:** asigurarea accesului copiilor cu tulburări din spectrul autist și cu tulburări de sănătate mintală asociate și a familiilor acestora la servicii specializate integrate de sănătate, educație și sociale de calitate.

**Obiectiv specific 1:** organizarea de servicii specializate integrate de sănătate, educație și sociale adresate copiilor cu tulburări din spectrul autist și cu tulburări de sănătate mintală asociate și familiilor lor.

**Obiectiv specific 2:** Crearea unui standard de calitate pentru serviciile specializate integrate de sănătate, educație și sociale adresate copiilor cu tulburări din spectrul autist și cu tulburări de sănătate mintală asociate și familiilor acestora care să asigure atât desfășurarea corectă, etică și eficace a activităților și intervențiilor de abilitare/reabilitare, cât și monitorizarea acestora pentru păstrarea nivelului de calitate pe termen lung.

| Secțiunea 3 - Descrierea opțiunilor de soluționare a problemei/problemelor identificate |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Secțiunea 4 - Identificarea și evaluarea impactului                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Variante de soluționare                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Impact                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <p><b>Varianta 1</b><br/><b>RECOMANDATĂ</b></p>                                         | <p><b>Crearea de Servicii Specializate Integrate (publice și private) de abilitare/reabilitare și aprobarea unui standard de calitate unic.</b></p> <p>Serviciile specializate integrate (SSI) de sănătate, educație și sociale adresate persoanelor cu tulburări din spectrul autist și cu tulburări de sănătate mintală asociate și familiilor acestora sunt:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>de sănătate</b> - evaluare medicală de psihiatrie pediatrică;</li> <li>• <b>conexe actului medical</b> - evaluare psihologică - evaluarea dezvoltării cognitive, psiho-motorii, adaptativ-comportamentale, comunicative, socio-emoționale și determinarea nivelului intelectual, terapii specifice de abilitare/reabilitare, terapii emoționale și de dezvoltare a abilităților, ergoterapie, terapie prin joc, meloterapie, stimulare multisenzorială, terapii specifice de educație rațional-emoțional-comportamentală, arteterapie, alte terapii ce sprijină copilul în procesul de abilitare/reabilitare, dovedite științific ca având rezultate în problematica tulburării de spectru autist;</li> <li>• <b>sociale</b> - întocmirea dosarului copilului pentru</li> </ul> | <p><b>Impactul economic și asupra mediului de afaceri</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>Impactul macroeconomic</i> - nu este cazul;</li> <li>• <i>Impactul asupra investițiilor publice</i>;</li> </ul> <p>Crearea acestor servicii specializate integrate se poate face prin oricare dintre variantele de mai jos:</p> <p>Dezvoltarea SSI nu ar implica, în mod special, investiții publice întrucât propunerea se bazează pe utilizarea resurselor existente la nivel județean/local și pe parteneriatele dintre serviciile publice și furnizorii privați de servicii în domeniul copiilor cu TSA.</p> <p>Operaționalizarea <b>echipelor mobile</b> implică investiții în echipamente necesare desfășurării activității și deplasării la domiciliul copilului cu TSA.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>Impactul asupra mediului concurențial și domeniului ajutoarelor de stat</i> - nu este cazul;</li> <li>• <i>Impactul asupra mediului de afaceri</i> - nu este cazul;</li> <li>• <i>Impactul asupra întreprinderilor mici și mijlocii</i> - nu este cazul;</li> <li>• <i>Impactul asupra serviciilor publice furnizate de instituțiile administrației publice centrale și locale</i>;</li> </ul> <p>În cazul în care serviciile specializate integrate sunt inițiate de către administrația publică impactul se referă la:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• necesitatea îndeplinirii cerințelor standardelor de calitate stabilite pentru organizarea/funcționarea SSI și</li> </ul> |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>luarea în evidență, evaluarea din punct de vedere social a familiei atunci când este cazul, asistență în procesul de obținere a certificatelor de încadrare în grad de handicap și de orientare școlară și profesională, consiliere socială, inclusiv în ceea ce privește drepturile de care copilul și familia pot beneficia;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>educaționale/psihoeducative</b> - consiliere și îndrumare în procesul de incluziune educațională, sprijin pentru învățare, asistență în procesul de obținere a certificatelor de orientare școlară și profesională, evaluarea educațională pentru copii care sunt sub vârsta școlară pentru a putea fi cuprinși în sistemul de învățământ;</li> <li>• <b>pentru familie (părinți, frați, bunici, etc.)</b> - consiliere parentală, consiliere de cuplu/terapia familiei, educație pentru sănătate, școala părinților, asistență în procesul de abilitare/reabilitare al copiilor și asistență socială.</li> <li>• <b>echipa mobilă</b> - se va deplasa la domiciliul copilului cu TSA pentru a face intervenția în cazul copiilor nedeplasabili, copiilor din familii cu venituri insuficiente, copiilor din zona rurală, copiilor din zone izolate, alte situații fundamentate.</li> <li>• <b>de transport</b> - asigurarea transportului beneficiarilor către SSI, acolo unde este cazul, pe baza unor criterii stabilite în acest scop.</li> <li>• <b>servicii de prevenție</b> - informare și consiliere cu privire la TSA, organizare de campanii de informare și conștientizare, activități de sprijinire a depistării</li> </ul> | <p>a echipelor mobile din cadrul acestora;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• în urma unei analize de la caz la caz, în funcție de personalul existent, poate apărea necesitatea ajustării d.p.d.v. al resurselor umane: realizarea organigramei conform standardului pentru organizarea și funcționarea SSI și angajarea de personal nou;</li> <li>• organizarea echipelor mobile, ca modalitate de furnizare a serviciilor pentru beneficiarii nedeplasabili sau greu deplasabili, din familii cu venituri insuficiente, din zona rurală, din zone izolate sau aflați în alte situații fundamentate;</li> <li>• încheierea de parteneriate, subcontractări de servicii pentru organizarea SSI conform standardului.</li> <li>• Cuantumul beneficiilor economice - nu este cazul;</li> <li>• Cuantumul costurilor economice - nu este cazul;</li> </ul> <p><b>Impactul bugetar și financiar</b><br/>Pentru estimarea unor costuri aferente organizării SSI, am luat în considerare, cheltuieli cu personalul - conform propunerii de echipă minimă, astfel:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- <b>medic de specialitate psihiatrie pediatrică</b> - 1 serviciu (1 oră) la 6 luni pt fiecare copil - 50 ore/lună - 3.000 lei</li> <li>- <b>psiholog clinician</b> - evaluare - normă întreagă - 3.821 lei</li> <li>- <b>psihoterapeut</b> - normă întreagă - 3.800 lei</li> <li>- <b>psihopedagog/specialist în științele educației</b> - normă întreagă - 4.200 lei;</li> <li>- <b>asistent social</b> - norma întreagă - 4.500 lei</li> </ul> <p><b>Total: 19.321 lei/lună</b></p> <p>Pentru estimarea unor costuri/beneficiar, din informații</p> |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>precoc a TSA la copii;</p> <p>Crearea de servicii specializate integrate pentru copilul cu TSA și cu tulburări de sănătate mintală asociate conduce la îndeplinirea obiectivului general al propunerii de politică publică, respectiv asigurarea unui acces echitabil al tuturor persoanelor cu tulburări din spectrul autist și cu tulburări de sănătate mintală asociate și familiilor lor, la servicii specializate integrate de calitate.</p> <p>Acest tip de servicii specializate integrate (SSI) răspund unei dificultăți majore în problematica TSA la nivel național, și anume lipsa serviciilor specializate integrate. Prin înființarea SSI se va crea mediul și spațiul absolut necesar spre care se îndreaptă copilul și familia sa pentru a beneficia în același loc de servicii de sănătate, abilitare/reabilitare, sociale și psihoeducaționale. Accesul la acest tip de servicii crește șansele de progres și evoluție ale copilului precum și de integrare a lui în societate. De asemenea familia va putea primi suportul și asistența necesară, diminuându-se semnificativ riscul izolării familiei și, implicit, al neintegrării ulterioare a copilului. În acest mod se contribuie la creșterea calității vieții copilului cu TSA și familiei acestuia.</p> <p>Aceste servicii specializate integrate pot fi organizate de entități publice (autoritățile publice locale - DGASPC, DAS/SPAS, CSM, CȘEI, alte instituții) sau private. SSI pot fi înființate și prin parteneriat public-privat sau prin subcontractare de către autoritatea publică locală.</p> <p>SSI organizate ca entități publice se pot înființa în subordinea autorităților publice locale (DAS) sau județene</p> | <p>generale privind costurile obținute de la mai multe DGASPC din țară, am constatat că acestea variază de la sub 1.000 lei/beneficiar/lună (459 lei - Satu Mare, 660 lei Giurgiu, 776 lei - Buzău, 884 lei - Tulcea) la peste 2.000 lei/beneficiar/lună (în sectoarele din București: 2.366 lei - sector 1, 2.705 - sector 5). Realizând o medie a acestor costuri care variază de la un județ la altul, din informațiile furnizate de 13 DGASPC-uri, am obținut un cost de aprox. 1.307 lei/beneficiar/lună.</p> <p>Impactul asupra bugetului va fi calculat de instituțiile cu atribuții în domeniu prin structurile de specialitate.</p> <p><b>Impactul social</b></p> <p>•<i>Impactul asupra grupurilor țintă identificate</i> Conform datelor statistice furnizate de ANPDCA (la nivelul lunii martie 2019), există în evidențe un număr de 11.241 de copii cu TSA, dintre aceștia 11.214 fiind încadrați în grad de handicap. Precizăm că aceste date se referă doar la copii cu TSA care se află în evidențele direcțiilor generale de asistență socială și protecția copilului de la nivel județean.</p> <p>De asemenea, prin înființarea SSI se acordă sprijin și familiilor copiilor cu TSA, iar dacă luăm în considerare doar părinții acestora, impactul social direct se referă la peste 22.000 de persoane.</p> <p>Dezvoltarea SSI ar avea un impact pozitiv, atât asupra copilului cu TSA, cât și asupra familiei sale prin: îmbunătățirea accesului la servicii (inclusiv la terapii) dat de caracterul integrat al acestora și de echipele mobile, reducerea cheltuielilor făcute de familie cu deplasările la</p> |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>(DGASPC), a CSM, CȘEI, a altor instituții.</p> <p>Coordonarea metodologică a SSI publice și private se va asigura fie de o Comisie interministerială, fie de ministerul care își asumă promovarea politicii publice în colaborare cu celelalte ministere implicate.</p> <p>De asemenea, este necesară analiza și stabilirea modalităților de colaborare a SSI cu alte structuri implicate în gestionarea situației copiilor cu TSA. Modalitățile concrete de colaborare vor fi stabilite în așa fel încât să fie valorificate informațiile și datele despre copilul cu TSA existente deja în evidențele SSI.</p> <p>Pentru organizarea SSI se va avea în vedere modificarea legislației privind acreditarea și licențierea serviciilor sociale.</p> <p>Coordonarea SSI, se face de către instituția publică (dacă este organizat ca entitate publică) sau de către furnizorul privat de servicii (dacă este organizat ca entitate privată) care înființează, administrează și finanțează sau co-finanțează SSI.</p> <p><b>Echipa minimă multidisciplinară de specialitate</b> propusă este formată din: medic de specialitate psihiatrie pediatrică, psiholog clinician, psihoterapeut, psihopedagog/specialist în științele educației și asistent social. La această echipă pot fi adăugați și alți specialiști.</p> <p>Specialiștii ce fac parte din SSI își pot desfășura activitatea fie ca personal încadrat în muncă (salariați ai acestor</p> | <p>terapii, creșterea calității serviciilor ca urmare a standardizării acestora, mai buna informare a părinților/familiei, șanse mai mari de integrare în sistemul de învățământ, toate acestea, având ca scop final recuperarea, într-o cât mai mare măsură, a copilului cu TSA, creșterea gradului de independență și integrarea acestuia în societate.</p> <p>•<i>Impactul asupra grupurilor vulnerabile</i> așa cum sunt definite de art. 6 lit. p) din Legea asistenței sociale nr. 292/2011. Conform art. 6 lit. p) din Legea asistenței sociale nr. 292/2011 „grupul vulnerabil desemnează persoane sau familii care sunt în risc de a-și pierde capacitatea de satisfacere a nevoilor zilnice de trai din cauza unor situații de boală, dizabilitate, sărăcie, dependență de droguri sau de alcool ori a altor situații care conduc la vulnerabilitate economică și socială”. Grupurile vulnerabile sunt definite și în Metodologia de lucru privind colaborarea dintre direcțiile generale de asistență socială și protecția copilului și serviciile publice de asistență socială și modelul standard al documentelor elaborate de către acestea (HG 691/2015, Anexa 2, Art. 5, Alin 2., lit. a-k). Analizând situația în care unul dintre copiii unei familii primește un diagnostic din aria tulburărilor de spectru autist, este necesar ca familia să-și schimbe modul de viață, aceasta implicând inclusiv pierderea unor surse de venituri și apariția unor cheltuieli suplimentare determinate de necesitatea asigurării terapiilor de abilitare/reabilitare a copilului și de necesitatea deplasării în locațiile unde se desfășoară terapiile. Îngrijirea unui copil cu TSA reprezintă o activitate de 24 h/24 h. În aceste condiții, cel puțin unul dintre părinți</p> |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

tipuri de servicii), fie ca resursă subcontractată, în situația în care normele aplicabile exercitării fiecărei profesii permit exercitarea activității sub forme de organizare de tip cabinete individuale, societăți civile profesionale, persoane fizice autorizate, fie o combinație între posibilitățile menționate mai sus, în funcție de situația din fiecare regiune. Toți acești specialiști pot fi încadrați ca și colaboratori în aceste servicii specializate integrate și pot avea un program de lucru flexibil, asigurând atât necesarul de servicii, cât și calitatea acestora. În desfășurarea serviciilor pot fi implicați și voluntari.

Pentru atragerea și menținerea personalului de specialitate în cadrul SSI este necesară analiza și identificarea unor facilități ce pot fi acordate: asigurare de locuințe/decontarea cheltuielilor de cazare sau chirie, decontarea cheltuielilor de transport, alte măsuri.

**Crearea unor echipe mobile** în cadrul SSI va putea asigura accesul la terapii a copiilor diagnosticați cu TSA și tulburări asociate, care sunt nedeplasabili, din familii cu venituri insuficiente, din zona rurală, din zone izolate, dar și în alte situații fundamentate.

Aceste echipe mobile ar contribui la reabilitarea copilului având în vedere insuficiența serviciilor integrate specifice persoanelor cu TSA precum și accesul dificil al copiilor cu TSA și cu tulburări de sănătate mintală asociate și al familiilor lor la servicii conexe actului medical. Echipa mobilă este compusă din specialiști care se deplasează la copiii diagnosticați cu TSA și la familiile acestora pentru a realiza terapiile necesare și consilierea familiei.

poate fi nevoit să renunțe la activitatea profesională pentru a se dedica în totalitate activităților de recuperare a copilului.

• **Impactul asupra serviciilor sociale:**

SSI fac parte din categoria serviciilor sociale specializate respectiv servicii sociale care au drept scop menținerea, refacerea sau dezvoltarea capacităților individuale pentru depășirea unei situații de nevoie socială (conform prevederilor art.3<sup>4</sup> din OG nr.68/2003 privind serviciile sociale, cu modificările și completările ulterioare).

Dezvoltarea, la nivelul întregii țări, a acestor servicii specializate de o manieră integrată, este menită să îmbunătățească accesul copilului cu TSA la activitățile de abilitare/reabilitare, care să conducă, în final la o cât mai bună recuperare și integrare în societate a acestuia.

Așa cum am menționat și mai sus, dezvoltarea SSI poate avea ca impact, ajustarea modului de organizare/funcționare a serviciilor sociale, prin:

- necesitatea îndeplinirii cerințelor standardelor de calitate stabilite pentru organizarea/funcționarea SSI și a echipelor mobile din cadrul acestora;
- în urma unei analize de la caz la caz, în funcție de personalul existent, poate apărea necesitatea ajustării d.p.d.v. al resurselor umane: realizarea organigramei conform standardului pentru organizarea și funcționarea SSI și angajarea de personal nou;
- organizarea echipelor mobile, ca modalitate de furnizare a serviciilor pentru beneficiarii beneficiarii nedeplasabili sau greu deplasabili, din familii cu venituri insuficiente, din zona rurală, din zone izolate sau aflați în alte situații

Crearea echipelor mobile pentru abilitarea/reabilitarea copiilor cu dizabilități este menționată în HG nr. 1113/2014 privind aprobarea Strategiei naționale pentru protecția și promovarea drepturilor copilului pentru perioada 2014-2020 și a Planului operațional pentru implementarea Strategiei naționale pentru protecția și promovarea drepturilor copilului 2014-2016, la Acțiunea 2.3.2.3. din Planul de acțiuni.

**Stabilirea unui standard de calitate unic** pentru serviciile specializate integrate SSI, atât din perspectiva pregătirii și competențelor profesionale pe care trebuie să le dețină personalul, cât și din perspectiva procedurilor de lucru, vor duce la asigurarea calitativă a serviciilor prestate, totodată la îmbunătățirea traseului copiilor însoțiți de părinți în tot procesul. În vederea aprobării standardului unic este necesară modificarea normelor de aplicare a Legii nr. 151/2010 pentru a se preciza actul normativ prin care se aprobă standardul și cine va asigura coordonarea metodologică a acestor SSI.

Este important de precizat în modificarea normelor de aplicare a Legii nr.151/2010 modalitatea în care se face coordonarea metodologică și colaborarea între Ministerul Muncii și Justiției Sociale, Ministerul Sănătății și Ministerul Educației Naționale, astfel încât să fie creat un sistem prin care se acordă o singură acreditare/licențiere pentru SSI (fără să mai fie nevoie de acreditări separate pentru fiecare serviciu în parte) și un punct unic de depunere a dosarului (unic) de acreditare/licențiere de către furnizorii care doresc să ofere servicii specializate integrate.

fundamentate;

- încheierea de parteneriate, subcontractări de servicii pentru organizarea SSI conform standardului.
- Stabilirea unor standarde de calitate pentru funcționarea acestor servicii, conduce la creșterea calității în furnizarea acestora prin: organizare, implicare de personal cu competențele necesare, monitorizare și evaluare.
- Impactul asupra mediului înconjurător**  
Varianta nu prezintă impact economic sau ecologic.

Prin existența unor servicii specializate integrate și existența unor echipe mobile aducem serviciile către beneficiar și așezăm copilul cu TSA în centrul preocupărilor.

#### PUNCTE TARI (INTERN)

- crearea unui sistem unitar și integrat de servicii pentru copilul cu TSA - existența tuturor tipurilor de servicii (de sănătate, psihologice, de recuperare, sociale, educaționale/psihoeducaționale) într-un singur loc - copilul va putea beneficia de toate tipurile de servicii specializate integrate de care are nevoie, într-un singur loc;
- serviciile specializate integrate (SSI) se găsesc aproape de beneficiar crescând accesibilitatea lor și prin existența echipei mobile;
- traseu simplificat pentru copii care apelează la aceste servicii încă de la etapa diagnosticului, cu mai puțini pași și fără a se deplasa de la o instituție la alta, majoritatea demersurilor putând fi realizate în cadrul SSI astfel încât copii cu TSA și cu tulburări

#### PUNCTE SLABE (INTERN)

- numărul redus al unor specialiști (medici psihiatri pediatri, psihoterapeuți, ș.a.) care pot furniza servicii specializate integrate;
- dificultăți în asigurarea necesarului de intervenții ale echipei mobile.

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                           |  |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|  | <p>de sănătate mintală asociate să beneficieze la timp de terapie completă;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• intervenția echipei mobile în cazul copiilor cu TSA și cu tulburări mintale asociate nedeplasabili/greu deplasabili, cu probleme grave de sănătate și aflați într-o situație de deprivare materială severă, din familii cu venituri insuficiente, copiii din zona rurală, copiii din zone izolate, alte situații fundamentate;</li> <li>• asigurarea unui cadru unitar necesar de competențe pentru specialiștii care vor activa în domeniul serviciilor pentru copii cu TSA și familiilor acestora;</li> <li>• părinți informați și implicit accesul imediat al copiilor la serviciile specializate integrate;</li> <li>• crearea standardelor de calitate pentru SSI;</li> <li>• o mai bună integrare a copilului cu TSA în sistemul educațional și, în final, în societate.</li> </ul> |                                                                                                                                                                                           |  |
|  | <p><b>OPORTUNITĂȚI (EXTERN)</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• utilizarea resurselor publice și private pentru organizarea SSI prin colaborarea dintre furnizorii publici și privați de servicii;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <p><b>AMENINȚĂRI (EXTERN)</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• dificultatea găsirii de specialiști formați care să presteze aceste tipuri de servicii specializate</li> </ul> |  |

|            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |  |
|------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|            | <p>- conștientizarea mai bună a situației copilului cu TSA, atât la nivelul familiei, cât și la nivelul societății în ansamblu;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• dezvoltarea actualilor furnizori de servicii sociale (publici/privati) existenți, cât și a altor furnizori noi care s-ar putea acorda pe standardele SSI implicit va crește numărul specialiștilor noi;</li> <li>• promovarea Planului Național pentru Autism 2020-2024;</li> <li>• Demersurile făcute până în prezent pentru promovarea Subprogramului Național pe Autism;</li> <li>• Dublarea numărului de puncte acordate serviciilor conexe actului medical de la 180 la 360, prin urmare creșterea numărului de ședințe decontate prin CNAS de la 6 la 12 pe zi;</li> </ul> | <p>integrate și dificultatea menținerii lor în cadrul acestor servicii;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• identificarea/asigurarea unui mod coerent de finanțare a sistemului SSI;</li> <li>• nivel insuficient de pregătire/competențe în domeniul TSA a persoanelor care ar putea asigura prestarea de activități specifice în cadrul SSI;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                   |  |
| Varianta 2 | <p><b>Înființarea a 8 Centre Specializate Integrate Regionale pentru asigurarea serviciilor integrate pentru copiii cu TSA și familiile acestora.</b></p> <p>Propunem crearea a 8 Centre Specializate Integrate Regionale (câte unul în fiecare regiune de dezvoltare), al căror scop este de a reuni toate categoriile de specialiști de care are nevoie copilul cu TSA și părinții acestuia după aflarea diagnosticului.</p> <p>Centrele specializate integrate regionale adresate</p>                                                                                                                                                                                                                                                                      | <p>Impactul economic și asupra mediului de afaceri</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>Impactul macroeconomic</i> - nu este cazul;</li> <li>• <i>Impactul asupra investițiilor publice</i>: sunt necesare investiții publice majore, determinate de crearea acestor centre, având în vedere că trebuie să acopere necesarul de servicii integrate, la nivel regional. Am identificat mai multe posibilități:</li> </ul> <p>1. Construcția de imobile în care să se organizeze centrele. În acest caz trebuie luate în considerare cheltuieli privind</p> |  |

persoanelor cu tulburări din spectrul autist și cu tulburări de sănătate mintală asociate și familiilor acestora asigură următoarele categorii de servicii:

- **de sănătate** - evaluare medicală de psihiatrie pediatrică;
- **conexe actului medical** - evaluare psihologică - evaluarea dezvoltării cognitive, psiho-motorii, adaptativ-comportamentale, comunicative, socio-emoționale și determinarea nivelului intelectual, terapii specifice de abilitare/reabilitare, terapii emoționale și de dezvoltare a abilităților, ergoterapie, terapie prin joc, meloterapie, stimulare multisenzorială, terapii specifice de educație rațional-emoțional-comportamentală, arterapie, alte terapii ce sprijină copilul în procesul de abilitare/reabilitare, dovedite științific ca având rezultate în problematica tulburării de spectru autist;
- **sociale** - întocmirea dosarului copilului pentru luarea în evidență, evaluarea din punct de vedere social a familiei atunci când este cazul, asistență în procesul de obținere a certificatelor de grad de handicap și de orientare școlară și profesională, consiliere socială, inclusiv în ceea ce privește drepturile de care copilul și familia pot beneficia;
- **educaționale/psihoeeducaționale** - consiliere și îndrumare în procesul de incluziune educațională, sprijin pentru învățare, asistență în procesul de obținere a certificatelor de orientare școlară și profesională, evaluarea educațională pentru copii

achiziționarea terenului, autorizații de construire, ridicarea imobilului și asigurarea utilităților, alte autorizări ulterioare, necesare pentru desfășurarea activității.

2. Punerea la dispoziție, cu titlul gratuit, a unor imobile existente deja în patrimoniul administrației locale. În acest caz, trebuie luate în considerare cheltuieli cu reabilitarea/repararea imobilelor, cheltuieli cu autorizații.

3. Închirierea unor imobile. În acest caz, trebuie luate în considerare cheltuieli lunare privind închirierea, cheltuieli cu reabilitarea/repararea imobilelor, cheltuieli cu autorizații.

• *Impactul asupra mediului concurențial și domeniului ajutoarelor de stat* - nu este cazul;

• *Impactul asupra mediului de afaceri* - nu este cazul;

• *Impactul asupra întreprinderilor mici și mijlocii* - nu este cazul;

• *Impactul asupra serviciilor publice furnizate de instituțiile administrației publice centrale și locale* - în cadrul centrelor vor fi prestate servicii publice care în prezent sunt prestate, în mod separat, de mai multe instituții publice. Nu există modificări în ceea ce privește tipul de servicii prestate - servicii de sănătate, servicii conexe actului medical, servicii sociale, educaționale - ci se realizează un punct unic unde aceste servicii sunt prestate de diferiți specialiști pentru gestionarea situației copilului cu TSA. Organizarea acestor centre poate avea impact asupra activității instituțiilor care în prezent prestează aceste activități, având în vedere faptul că respectivele activități ar fi preluate de cele 8 centre regionale, ceea ce ar putea conduce, la restructurarea/reorganizarea activității

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>care sunt sub vârsta școlară, pentru a putea fi cuprinși în sistemul de învățământ;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>pentru familie (părinți, frați, bunici, etc.)</b> - consiliere parentală, consiliere de cuplu/terapia familiei, educație pentru sănătate, școala părinților, asistență în procesul de abilitare/reabilitare al copiilor și asistență socială.</li> <li>• <b>echipa mobilă pentru fiecare județ din cadrul regiunii</b> - se va deplasa la domiciliul copilului cu TSA pentru a face intervenția în cazul copiilor nedeplasabili, copiilor din familii cu venituri insuficiente, copiilor din zona rurală, copiilor din zone izolate, alte situații fundamentate.</li> <li>• <b>de transport</b> - asigurarea transportului echipei mobile către beneficiari, dar și asigurarea, acolo unde este cazul, a transportului beneficiarilor către SSI.</li> <li>• <b>de cazare</b> - prin contractarea pe piață a unor spații de cazare a beneficiarilor și însoțitorilor acestora pe perioada diagnosticării/abilitării/reabilitării, după caz, temporar, până la identificarea posibilității de realizare a abilitării/reabilitării în proximitatea domiciliului beneficiarului.</li> <li>• <b>de prevenție</b> - formare, informare și consiliere cu privire la TSA, organizare de campanii de informare și conștientizare, activități de sprijinire a depistării precoce a TSA la copii; HUB regional, unde se culeg și se regăsesc informațiile necesare cu privire la specialiștii din comunitate, util pentru beneficiari (copii, persoane cu TSA și familiile acestora), dar și</li> </ul> | <p>acestora.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>Quantumul beneficiilor economice</i> - nu este cazul;</li> <li>• <i>Quantumul costurilor economice</i> - nu este cazul;</li> </ul> <p><b>Impactul bugetar și financiar</b></p> <p>Pentru estimarea unor costuri aferente organizării SSI, am luat în considerare, cheltuieli cu personalul - conform propunerii de echipă minimă, astfel:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- <b>medic de specialitate psihiatrie pediatrică</b> - 1 serviciu (1 oră) la 6 luni pentru fiecare copil - 50 ore/lună - 3.000 lei</li> <li>- <b>psiholog clinician</b> - evaluare - normă întreagă - 3.821 lei</li> <li>- <b>psihoterapeut</b> - normă întreagă - 3.800 lei</li> <li>- <b>psihopedagog/specialist în științele educației</b> - normă întreagă - 4.200 lei;</li> <li>- <b>asistent social</b> - normă întreagă - 4.500 lei</li> <li>- <b>asistent medical</b> - normă întreagă - 4.500 lei</li> <li>- <b>jurist</b> - normă întreagă - 4.500 lei</li> <li>- <b>formator</b> - normă întreagă - 4.000 lei</li> </ul> <p><b>Total: 32.321 lei/lună</b></p> <p>Pentru estimarea unor costuri/beneficiar, din informații generale privind costurile obținute de la mai multe DGASPC-uri din țară, am constatat că acestea variază de la sub 1.000 lei/beneficiar/lună (459 lei - Satu Mare, 660 lei Giurgiu, 776 lei - Buzău, 884 lei-Tulcea) la peste 2.000 lei/beneficiar/lună (în sectoarele din București: 2.366 lei - sector 1, 2.705 - sector 5). Realizând o medie a acestor costuri care variază de la un județ la altul, din informațiile furnizate de 13 DGASPC-uri, am obținut un cost de aprox. 1.307 lei/beneficiar/lună.</p> |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>pentru specialiști.</p> <p>Cele 8 centre regionale se înființează în subordinea consiliilor județene (CJ).</p> <p><b>Echipa minimă multidisciplinară de specialitate</b> propusă este formată din: medic de specialitate psihiatrie pediatrică, asistent medical, psiholog clinician, psihoterapeut, psihopedagog/specialist în științele educației, asistent social, jurist (asigură respectarea mecanismului de finanțare) și formator (asigură activități de formare profesională). La această echipă pot fi adăugați și alți specialiști.</p> <p><b>Specialiștii</b> își pot desfășura activitatea fie ca personal încadrat în muncă (salariați ai centrelor), fie ca resursă subcontractată de centre, în situația în care normele aplicabile exercitării fiecărei profesii permit exercitarea activității sub forme de organizare de tip cabinete individuale, societăți civile profesionale, persoane fizice autorizate, fie o combinație între cele două posibilități menționate mai sus, în funcție de situația din fiecare regiune. În desfășurarea serviciilor pot fi implicați și voluntari.</p> <p>Pentru atragerea și menținerea personalului de specialitate în cadrul SSI este necesară analiza și identificarea unor măsuri de stimulare: asigurare de locuințe/decontarea cheltuielilor de cazare sau chirie, decontarea cheltuielilor de transport, alte măsuri.</p> | <p>Luând în considerare numărul potențial de copii cu TSA/regiune, prezentat mai jos, la capitolul Impact social, costurile estimate/total beneficiari/lună ar fi, pe regiuni, următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Regiunea Nord-Est: 2.266 copii * 1307 lei = 2.961.662 lei;</li> <li>➤ Regiunea Sud-Est: 1.632 copii * 1307 lei = 2.133.024 lei;</li> <li>➤ Regiunea Sud-Muntenia: 1.762 copii * 1307 lei = 2.302.934 lei;</li> <li>➤ Regiunea Sud-Vest Oltenia: 1.031 copii * 1307 lei = 1.347.517;</li> <li>➤ Regiunea Vest: 901 copii * 1307 lei = 1.177.607 lei;</li> <li>➤ Regiunea Nord-Vest: 1.032 copii * 1307 lei = 1.348.824 lei;</li> <li>➤ Regiunea Centru: 888 copii * 1307 lei = 1.160.616 lei;</li> <li>➤ Regiunea București-Ilfov: 1.729 copii * 1307 lei = 2.259.803 lei.</li> </ul> <p>Impactul asupra bugetului va fi calculat de instituțiile cu atribuții în domeniu prin structurile de specialitate.</p> <p><i>Impactul asupra serviciilor publice furnizate de instituțiile administrației publice centrale și locale</i> - în cadrul centrelor vor fi prestate servicii publice care în prezent sunt prestate, în mod separat, de mai multe instituții publice. Nu există modificări în ceea ce privește tipul de servicii prestate - servicii conexe actului medical, servicii sociale, educaționale - ci se realizează un punct unic unde aceste servicii sunt prestate de diferiți specialiști pentru gestionarea situației copilului cu TSA. Organizarea acestor centre poate avea impact asupra activității instituțiilor care în prezent prestează aceste activități, având în vedere</p> |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  | PUNCTE TARI (INTERN)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | PUNCTE SLABE (INTERN)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <p>faptul că respectivele activități ar fi preluate de cele 8 centre regionale, ceea ce ar putea conduce, la restructurarea/reorganizarea activității acestora.</p> <p><b>Impactul social:</b><br/><i>Impactul asupra grupurilor țintă identificate</i> Conform datelor statistice furnizate de ANPDCA, există în evidențe un număr de 11.241 de copii cu TSA (martie 2019). Precizăm că aceste date se referă doar la copii cu TSA care se află în evidențele DGASPC de la nivel județean.</p> <p>De asemenea, înființarea serviciilor specializate integrate este de a acorda sprijin și familiilor copiilor cu TSA, iar dacă luăm în considerare doar părinții acestora, impactul social direct se referă la peste 22.000 de persoane.</p> <p>Din punct de vedere a repartizării pe regiuni, situația copiilor cu TSA din evidențele DGASPC este următoarea:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Regiunea Nord-Est: 2.266 copii;</li> <li>➤ Regiunea Sud-Est: 1.632 copii;</li> <li>➤ Regiunea Sud-Muntenia: 1.762 copii;</li> <li>➤ Regiunea Sud-Vest Oltenia: 1.031 copii;</li> <li>➤ Regiunea Vest: 901 copii;</li> <li>➤ Regiunea Nord-Vest: 1.032 copii;</li> <li>➤ Regiunea Centru: 888 copii;</li> <li>➤ Regiunea București-Ilfov: 1.729 copii.</li> </ul> <p>Înființarea Centrelor Specializate Integrate Regionale ar avea o parte din impactul pozitiv, atât asupra copilului cu TSA, cât și asupra familiei sale, descris pentru Varianta 1. Astfel, într-o anumită măsură se îmbunătățește accesul la servicii, în sensul că acestea sunt concentrate în cele 8 Centre Regionale. Acesta reduce timpii de deplasare a</p> |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• existența unor centre regionale cu servicii specializate integrate cărora li se pot adresa părinții copiilor cu TSA;</li> <li>• crearea unui cadru în care sunt reuniți specialiștii care asigură intervențiile de specialitate în cazul copiilor cu TSA;</li> <li>• centralizarea serviciilor psihologice și medicale, cu o monitorizare mai eficientă a serviciilor de evaluare și de abilitare/reabilitare;</li> <li>• poate fi folosit ca HUB regional, de informații necesare cu privire la specialiștii din comunitate, util pentru beneficiari (copii, persoane cu TSA și familiile acestora) și specialiști.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• accesibilitatea logistică, fiind un centru pe regiune, iar acestea având 4-7 județe, astfel că distanțele de deplasare vor crește considerabil de la domiciliul copilului către centrul regional, astfel fiind imposibilă asigurarea serviciilor de intervenție zilnică pentru copiii din toată regiunea;</li> <li>• numărul mic de beneficiari ce vor putea intra în evidența acestor centre și care să beneficieze în mod real de serviciile zilnice de intervenție, având în vedere acoperirea regională. Numărul copiilor diagnosticați cu TSA per regiune este cuprins între 888, în Regiunea Centru și poate ajunge și la 2474, în Regiunea Nord Est (ANPDCA, martie 2019);</li> <li>• centrele, fiind organizate la nivel regional, sunt departe de beneficiarii serviciilor;</li> <li>• costuri ridicate ale deplasării și cazării părinților cu copii cu TSA;</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p><b>OPORTUNITĂȚI (EXTERN)</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- conștientizarea mai bună a situației copilului cu TSA, atât la nivelul familiei, cât și la nivelul societății în ansamblu;</li> <li>• promovarea Planului Național pentru Autism 2020-2024;</li> <li>• Demersurile făcute până în prezent pentru promovarea Subprogramului Național pe Autism;</li> <li>• Dublarea numărului de puncte acordate serviciilor conexe actului medical de la 180 la 360, prin urmare creșterea numărului de ședințe decontate prin CNAS de la 6 la 12 pe zi;</li> </ul> | <p><b>AMENINȚĂRI (EXTERN)</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• costuri ridicate care ar putea periclita înființarea celor 8 Centre Regionale;</li> <li>• identificarea/asigurarea unui mod coerent de finanțare a Centrelor specializate integrate regionale;</li> <li>• dificultatea găsirii de specialiști formați care să presteze aceste tipuri de servicii specializate integrate.</li> <li>• Dificultate în colaborarea cu managerii de caz din fiecare județ în parte și cu alți specialiști locali.</li> </ul> | <p>părinților cu copii de la o instituție la alta, dar prezintă dezavantaje referitoare la cheltuielile de deplasare (la care se pot adăuga dificultăți legate de cazare, de părăsirea mediului familiar copilului cu TSA pentru perioade mai îndelungate de timp), din perspectiva accesului la terapii, având în vedere că de multe ori copilul trebuie să efectueze de mai multe ori pe săptămână orele de terapie indicate, serviciile fiind localizate departe de beneficiar.</p> <p>Ca și în cazul Variantei 1, intervine o mai bună informare a părinților/familiei (mai ales prin intermediul managerului de caz), șanse mai mari de integrare în sistemul de învățământ, toate acestea, având ca scop final recuperarea, într-o cât mai mare măsură, a copilului cu TSA, creșterea gradului de independență și integrarea acestuia în societate.</p> <p>• Impactul asupra grupurilor vulnerabile așa cum sunt definite de art. 6 lit. p) din Legea asistenței sociale nr. 292/2011. Conform art. 6 lit. p) din Legea asistenței sociale nr. 292/2011 „grupul vulnerabil desemnează persoane sau familii care sunt în risc de a-și pierde capacitatea de satisfacere a nevoilor zilnice de trai din cauza unor situații de boală, dizabilitate, sărăcie, dependență de droguri sau de alcool ori a altor situații care conduc la vulnerabilitate economică și socială”. Grupurile vulnerabile sunt definite și în Metodologia de lucru privind colaborarea dintre direcțiile generale de asistență socială și protecția copilului și serviciile publice de asistență socială și modelul standard al documentelor elaborate de către acestea (HG 691/2015, Anexa 2, Art. 5, Alin 2., lit. a-k).</p> <p>Dezvoltarea Centrelor regionale ar avea un impact pozitiv,</p> |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|--|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  | <p>atât asupra copilului cu TSA, cât și asupra familiei sale prin:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- beneficierea de servicii în cadrul centrului regional;</li> <li>- servicii acordate într-un mod integrat de specialiștii din cadrul centrului regional;</li> <li>- servicii de calitate;</li> <li>- buna informare a părinților/familiei, care pot obține informațiile de care au nevoie de la personalul centrului regional.</li> </ul> <p>Acestea au ca scop final recuperarea, într-o cât mai mare măsură, a copilului cu TSA, creșterea gradului de independență și integrarea acestuia în societate.</p> <p>Impact negativ:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- dificultatea deplasării până la centrul regional;</li> <li>- aglomerare/liste de așteptare având în vedere faptul că centrul trebuie să asigure servicii pentru toți copiii din regiune;</li> <li>- necesitatea cazării în localitatea unde se află centrul regional și deci părăsirea domiciliului (a mediului familiar copilului cu TSA) pentru perioade mai îndelungate de timp.</li> </ul> <p><b>Impactul asupra serviciilor sociale:</b> în cadrul centrelor vor fi prestate servicii publice care în prezent sunt prestate, în mod separat, de mai multe instituții publice și de furnizori privați, la costuri foarte mari. Nu există modificări în ceea ce privește tipul de servicii prestate - servicii conexe actului medical, servicii sociale, educaționale - ci se realizează un punct unic unde aceste servicii sunt prestate de diferiți specialiști pentru gestionarea situației copilului cu TSA. Organizarea acestor centre poate avea impact asupra</p> |
|--|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|-------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <p>activității instituțiilor care în prezent prestează aceste activități, având în vedere faptul că respectivele activități ar fi preluate de cele 8 centre regionale.</p> <p><b>Impactul asupra mediului înconjurător:</b> - nu este cazul</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>Varianta 3</b> | <p><b>Opțiunea non-acțiune - cadrul de referință - menținerea situației existente.</b></p> <p>Cadrul legislativ în vigoare - Legea nr. 151/2010 și Normele metodologice reglementate prin Ordinul nr. 5.194 din 16 septembrie 2016 privind serviciile specializate integrate de sănătate, educație și sociale adresate persoanelor cu tulburări din spectrul autist și cu tulburări de sănătate mintală asociate conține prevederi referitoare la acordarea de servicii integrate de sănătate, educație și sociale. În 2016 s-a emis ordinul nr. 1985/1305/5805/ care prevede aprobarea metodologiei pentru evaluarea și intervenția integrată în vederea încadrării copiilor cu dizabilități în grad de handicap, a orientării școlare și profesionale a copiilor cu cerințe educaționale speciale, precum și în vederea abilitării și reabilitării copiilor cu dizabilități și/sau cerințe educaționale speciale. Aplicarea greoaie și numeroase inadvertențe existente în acest ordin fac ca serviciile integrate pentru persoanele cu TSA să nu funcționeze în mod real.</p> <p>În prezent, fiecare dintre serviciile de sănătate, educaționale și sociale sunt prestate separat de celelalte, nu într-un mod integrat, de specialiști acreditați conform reglementărilor specifice din fiecare domeniu. Nu există</p> | <p>Impactul economic și asupra mediului de afaceri</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Impactul macroeconomic - nu este cazul;</li> <li>• Impactul asupra investițiilor publice - de analizat;</li> <li>• Impactul asupra mediului concurențial și domeniului ajutoarelor de stat - nu este cazul;</li> <li>• Impactul asupra mediului de afaceri - nu este cazul;</li> <li>• Impactul asupra întreprinderilor mici și mijlocii - nu este cazul;</li> <li>• Impactul asupra serviciilor publice furnizate de instituțiile administrației publice centrale și locale - nu este cazul;</li> <li>• Quantumul beneficiilor economice - nu este cazul;</li> <li>• Quantumul costurilor economice - nu este cazul;</li> </ul> <p><b>Impactul bugetar și financiar</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Conform bugetelor aprobate pentru instituțiile care asigură furnizarea de servicii specializate pentru copii cu TSA.</li> </ul> <p><b>Impactul social</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Impactul asupra grupurilor țintă identificate;</li> </ul> <p>Menținerea situației actuale și impactul acesteia sunt practic descrise în primele secțiuni ale documentului.</p> <p>În principal, impactul asupra grupului țintă este:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- accesul dificil la servicii de abilitare/reabilitare pentru copii cu TSA, din cauza insuficienței acestora, repartizării geografice neunitare, a costurilor pe care trebuie să le suporte părinții și a lipsei de coordonare și de acțiune unitară în oferirea acestor servicii;</li> </ul> |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>un cadru unitar, standardizat în care să se deruleze acordarea acestor servicii.</p> <p>Sistemul de servicii specializate integrate pentru persoanele cu TSA, așa cum este el reglementat în prezent în legislația în vigoare este unul extrem de greoi și de aceea eficacitatea rezultatelor aplicării acestor reglementări este în continuare în detrimentul interesului superior al copilului.</p> <p>Traseul copilului cu TSA este unul dificil și presupune parcurgerea unor pași cu numeroase deplasări la diverse instituții. Părinții nu primesc la timp și din același loc, într-un mod integrat, toate informațiile de care au nevoie pentru gestionarea situației copilului lor, în condițiile în care copilul în cele mai multe cazuri este greu deplasabil și nu are răbdare, iar în cazul copiilor nou diagnosticați impactul emoțional asupra familiei este unul devastator.</p> <p>Colaborarea dintre managerul de caz și responsabilul de caz din școală, este aproape inexistentă. Colaborarea dintre instituțiile responsabile nu este unitară în toate județele, iar în unele județe este chiar defectuoasă, de aici și nevoia copilului de a fi deplasat adeseori între acestea.</p> <p>Copiii cu TSA ajunși la vârsta de încadrare școlară primesc servicii de evaluare școlară realizate de CJRAE și primesc certificat CES de orientare școlară în învățământul de masă sau special. Procesul de integrare este anevoios, numărul de profesori itineranți și de sprijin este insuficient alocând de la 2-4 ore/săptămână pentru fiecare copil cu TSA. Rata abandonului școlar în cazul copiilor cu TSA este</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- traseul dificil al copilului însoțit de părinte pentru diagnosticare, încadrare în grad de handicap și recuperare;</li> <li>- integrarea dificilă în sistemul de învățământ.</li> </ul> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Impactul asupra grupurilor vulnerabile așa cum sunt definite de art. 6 lit. p) din Legea asistenței sociale nr. 292/2011;</li> <li>• Impactul asupra serviciilor sociale - nu este cazul, se menține situația existentă în prezent.</li> </ul> <p><b>Impactul asupra mediului înconjurător</b></p> <p>Varianta nu prezintă impact economic sau ecologic.</p> |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |  |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|  | <p>foarte mare.</p> <p>Gradul de informare al părinților este unul scăzut, dependent de accesul la internet. Părinții au nevoie de informații pentru a urma traseul copilului cu TSA coerent fără a repeta vizitele la instituțiile publice, cu dosare incomplete.</p> <p>Copilul însoțit de părinte, după ce părintele își pune întrebări cu privire la suspiciunea întârzierii în dezvoltare, se prezintă la vizită la medicul de familie pentru aplicarea unui chestionar de screening și direcționarea pe baza unui bilet de trimitere către medicii specialiști. Apoi medicii de specialitate psihiatrie pediatrică stabilesc un diagnostic medical inițial, după care copiii sunt nevoiți să meargă la cabinete individuale de psihologie/clinică medicală/ONG-uri pentru evaluare psihologică (nu toate spitalele au testele de diagnosticare și psihologi clinicieni, pentru a li se face evaluarea psihologică complexă în vederea identificării întârzierilor pe toate ariile de dezvoltare). Apoi copiii sunt nevoiți să se întoarcă la medicul specialist pentru a se stabili diagnosticul final și pentru a li se elibera Certificatul medical tip A5 pe baza căruia pot să obțină certificat de încadrare în grad de handicap. Pentru încadrarea copilului în grad de handicap este necesară - 1. obținerea certificatului medical tip A5; 2. întocmirea dosarului de încadrare în grad de handicap; 3. prezența în fața Comisiei de evaluare din cadrul DGASPC, care hotărăște în ce grad de handicap se încadrează. În cazul unor comisii din DGASPC-uri toți copiii cu dosare noi sau la reînnoire sunt programați în aceeași perioadă de timp pentru evaluare, apărând perioade mari de așteptare în</p> |  |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

vederea evaluării acestora.

După diagnosticarea copilului, medicii de specialitate, ar trebui să ofere informații despre terapiile existente și opțiunile pe care părinții le au în această privință: centre de zi ale DGASPC-urilor - pentru copiii grav afectați și din familii aflate într-o situație de deprivare materială, ONG-uri pentru servicii de terapie în centre sau la domiciliu, sau către cabinete individuale de psihologie care oferă servicii de terapie pentru persoane diagnosticate cu TSA. În practică, doar în anumite cazuri se specifică existența și necesitatea altor servicii de abilitare/reabilitare, fără a direcționa în mod clar părintele către terapii specifice (fără a li se preciza ce tip de terapie, unde pot accesa aceste terapii și cum le pot accesa).

#### PUNCTE TARI (INTERN)

- conștientizarea numărului mare de copii diagnosticați cu TSA și a necesității identificării și integrării în sistemul educațional;
- păstrarea diagnosticului după împlinirea vârstei de 18 ani.

#### PUNCTE SLABE (INTERN)

- lipsa serviciilor specializate integrate de abilitare/reabilitare a copiilor cu TSA și cu tulburări de sănătate mintală asociate și distribuția inegală în teritoriu a celor existente (preponderent dezvoltate în mediul urban);
- accesul dificil și costisitor sau lipsa totală a accesului copiilor cu TSA la serviciile de diagnosticare, evaluare și abilitare/reabilitare absolut necesare;

|  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |  |
|--|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|  |  | <ul style="list-style-type: none"> <li>servicii specializate destinate abilitării/reabilitării copiilor cu TSA slab integrate, prestate separat unele de celelalte;</li> <li>traseul copilului cu TSA care este unul dificil și care presupune parcurgerea unor pași cu numeroase deplasări la diverse instituții;</li> <li>părinții nu primesc la timp și din același loc, într-un mod integrat, toate informațiile - gradul de informare scăzut al părinților, dependent de accesul la internet;</li> <li>colaborarea deficitară dintre instituțiile responsabile și care nu este unitară în toate județele;</li> <li>slaba cooperare între specialiștii din domeniile: medical, psihologic, social și educațional;</li> <li>serviciile adresate adolescenților/adulților cu autism există într-o mică</li> </ul> |  |
|--|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |  |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <p>măsură sau deloc;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• piața muncii oferă oportunități minime în acest sens.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                    |  |
|  | <p><b>OPORTUNITĂȚI (EXTERN)</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• promovarea Planului Național pentru Autism 2020-2024;</li> <li>• Demersurile făcute până în prezent pentru promovarea Subprogramului Național pe Autism;</li> <li>• dublarea numărului de puncte acordate serviciilor conexe actului medical de la 180 la 360, prin urmare creșterea numărului de ședințe decontate prin CNAS de la 6 la 12 pe zi (chiar dacă în această categorie nu intră numai copiii cu TSA).</li> </ul> | <p><b>AMENINȚĂRI (EXTERN)</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• numărul mare de copii cu TSA care au nevoie de aceste servicii;</li> <li>• integrarea deficitară în sistemul educațional din cauza diagnosticării tardive și a terapiilor urmate de asemenea tardiv;</li> <li>• trecerea fondurilor alocate pentru asistenții personali de la bugetul central la bugetul local.</li> </ul> |  |

## Secțiunea 5

### Selectarea opțiunii

**Opțiunea selectată: Varianta 1: Crearea de Servicii Specializate Integrate (publice și private) de abilitare/reabilitare și a unui standard de calitate unic.**

Problemele identificate în gestionarea situației copilului cu TSA ne conduc spre necesitatea găsirii și implementării în practică a unor căi de integrare a tuturor serviciilor necesare gestionării situației copilului cu TSA (servicii specializate integrate de sănătate, educație și sociale adresate persoanelor cu tulburări din spectrul autist și cu tulburări de sănătate mintală asociate) tocmai pentru a maximiza șansele copilului de recuperare, pentru a facilita tranziția de la copil la adult cu TSA cu scopul final a unei cât mai bune integrări în societate.

Timpul este factorul cheie atunci când vorbim despre recuperarea și integrarea socială a copilului diagnosticat cu TSA, motiv pentru care simplificarea traseului pe care acesta și părinții lui trebuie să-l parcurgă, ar reprezenta un mare avantaj în intervenția precoce. Integrarea copiilor într-un program de recuperare ar trebui să se facă rapid, indiferent de încadrarea acestuia într-un grad de handicap.

Cum se poate realiza aceasta? Prin integrarea serviciilor oferite, prin plasarea copilului cu TSA în centrul preocupărilor, prin urmărirea interesului superior al copilului, acestea fiind de altfel, principii ale sistemului de protecție a drepturilor copilului în România.

În condițiile în care în România există deja legislație care prevede posibilitatea oferirii de servicii integrate (Legea nr. 151/2010), este necesară crearea unui cadru prin care aceasta să fie adaptată nevoilor copilului și prin care să se reflecte în practică.

Este necesară o conectare structurată a tuturor celor implicați în acest proces (medic de specialitate psihiatrie pediatrică, psiholog clinician, terapeuți, asistenți sociali, specialiști în educație), iar fiecare dintre aceștia să cunoască toate informațiile legate de problematica TSA și parcursul copilului.

Crearea acestor servicii specializate integrate de sănătate, educație și sociale adresate persoanelor cu tulburări din spectrul autist și cu tulburări de sănătate mintală asociate, ar conduce la rezolvarea acestor aspecte prezentate mai sus, precum și la îndeplinirea obiectivului general al propunerii de politică publică, respectiv asigurarea unui acces echitabil al tuturor persoanelor cu tulburări din spectrul autist și cu tulburări de sănătate mintală asociate și al familiilor lor, la servicii specializate integrate de calitate.

Aceste servicii specializate integrate, împreună cu echipele mobile, pot aduce beneficii pentru copilul cu TSA și părinții acestuia:

- acces facilitat la terapii și la servicii sociale, educaționale și de sănătate;
- punct unic de informare pentru părinții copiilor cu TSA;
- traseu simplificat al părinților între diferiții specialiști din diferite domenii care se intersectează în gestionarea situației copilului cu TSA;
- serviciile urmează beneficiarul - prin echipele mobile se asigura accesul la servicii integrate, în special în cazul copiilor nedeplasabili/greu deplasabili, din familii cu venituri insuficiente, copiilor din zone rurale, copiii din zone izolate sau aflați în alte situații fundamentate;
- standardizare - asigurarea calității intervenției integrate;
- șanse mai mari de integrare în muncă și în societate în general;
- creșterea calității vieții copilului cu TSA și a familiei acestuia.

Există și riscuri în ceea ce privește crearea acestor SSI:

- *Costuri ridicate pentru organizare și funcționare:* acest risc a fost abordat în cadrul politicii publice, în sensul reducerii acestuia, prin promovarea posibilității ca acestea să poată fi organizate, atât de instituții publice, cât și de entitățile private, dar și prin parteneriat public-privat între autoritățile publice și organizații neguvernamentale sau alte entități de drept privat. De asemenea, acest risc poate fi redus prin includerea acestor servicii specializate integrate într-o rețea mai largă de servicii de zi organizate pentru alte categorii de copii aflați în situații de risc.
- *Riscul privind lipsa personalului:* a fost abordat în cadrul politicii publice, în sensul reducerii acestuia, prin prevederea posibilității constituirii inițial a unei echipe minime, formată din: medic de specialitate psihiatrie pediatrică, psiholog clinician, psihoterapeut, psihopedagog/specialist în științele educației și asistent social. O echipă extinsă ar putea fi compusă și din asistent medical, psiholog clinician, psiholog coordonator de terapie, kinetoterapeut, logoped, învățător/profesor-educator, profesor itinerant, alte categorii de specialiști - conform unui standard de calitate unic privind organizarea și desfășurarea intervenției specifice pentru copilul cu TSA. De asemenea, în cadrul serviciilor specializate integrate organizate de autoritățile locale, prestarea acestora se poate face parțial și de furnizori de servicii sociale privați autorizați. Specialiștii își pot desfășura activitatea fie ca personal încadrat în muncă (salariați ai acestor servicii specializate integrate), fie ca resursă subcontractată de aceste servicii specializate integrate în centre, în situația în care normele aplicabile exercitării fiecărei profesii permit exercitarea activității sub forme de organizare de tip cabinete individuale, societăți civile profesionale, persoane fizice autorizate, fie o combinație între cele două posibilități menționate mai sus, în funcție de situația din fiecare zonă. Acești specialiști pot fi și colaboratori ai acestor servicii, putând avea un program flexibil. De asemenea, se analizează și posibilitatea de a fi luate și măsuri de atragere a personalului spre aceste servicii specializate integrate.
- *Riscul privind calitatea serviciilor:* a fost abordat în cadrul politicii publice, în sensul reducerii acestuia, prin stabilirea necesității elaborării și aprobării unui standard unic pentru SSI, prin posibilitatea de a implica specialiștii utilizând diverse forme contractuale (angajare, colaborare, subcontractare) și prin analiza și identificarea unor facilități prin care să fie atrași și menținuți specialiști în cadrul SSI.

**Categoriile de beneficiari** ai înființării serviciilor specializate integrate (SSI) sunt:

- *Beneficiari direcți:* copiii cu TSA și alte tulburări de sănătate mintală asociate; prin accesul copiilor cu TSA la SSI, șansele acestora de progres cresc, ceea ce va conduce la un proces de integrare mai ușor în sistemul educațional.
- *Beneficiari indirecți:* părinții/apartinători/reprezentanți legali copiilor cu TSA sunt persoanele care practic, având în vedere specificul acestor tipuri de tulburări, trebuie să facă față șocului aflării diagnosticului și schimbărilor majore de viață pe care le aduce un astfel de diagnostic, apoi să dedice permanent și constant resurse pentru îngrijirea și chiar lucrul acasă cu copilul cu TSA pentru a se asigura de obținerea unui rezultat cât mai bun al terapiilor și pentru menținerea evoluțiilor pozitive care au avut loc pentru copil. Se va realiza o modificare/îmbunătățire a cunoștințelor, concepțiilor și atitudinilor cu creșterea toleranței, acceptabilității și a gradului de integrare socială a copiilor cu TSA.

## Secțiunea 6

### Procesul de consultare publică

După cum am descris și în prima parte a acestui document, propunerea de politică publică alternativă a fost elaborată în cadrul Proiectului „Creșterea implicării ONG-urilor și partenerilor sociali în promovarea politicilor publice alternative pentru copiii cu TSA (ONGPP)”, Proiect SIPOCA 313/110709 finanțat din Fondul Social European (FSE) prin Programul Operațional Capacitate Administrativă (POCA), inițiat de Asociația Help Autism.

Practic activitatea de consultare a început încă din fazele inițiale de implementare a proiectului prin desfășurarea a 8 consultări organizate sub formă de focus-grupuri și în urma unei serii de alte 8 întâlniri în care s-au abordat aspecte de analiză a impactului reglementărilor legislative în domeniu, în cele 8 regiuni de dezvoltare ale României. S-au analizat astfel împreună cu practicienii din instituțiile și ONG-urile de profil, problemele și soluțiile, politicile publice actuale și legislația din domeniu care vizează furnizarea de servicii specializate integrate de sănătate, educație și sociale adresate persoanelor cu tulburări din spectrul autist și cu tulburări de sănătate mintală asociate. Scopul acestor demersuri a fost acela de obținere de informații, identificare de nevoi și formularea de soluții într-o manieră cât mai echilibrată și apropiată de realitate, atât din perspectiva mediului neguvernamental, cât și al celui instituțional.

Astfel, în aceste grupuri regionale au fost specialiști din cadrul ONG-urilor care activează în domeniul copiilor/persoanelor cu TSA, dar și reprezentanți ai instituțiilor publice de la nivel local relevante: direcții generale de asistență socială și protecția copilului, centre de sănătate mintală, direcții de asistență socială din cadrul primăriilor, inspectorate școlare județene, centre județene de resurse și asistență educațională, centre școlare de educație incluzivă, specialiști din centrele școlare de educație incluzivă și școli profesionale, precum și medici și psihologi.

Ca urmare a acestor demersuri, dar și a unor consultări cu reprezentanți ai unor instituții de la nivel central, care au avut loc în cadrul a 3 grupuri de lucru interministeriale, în lunile aprilie, mai și iunie 2019, a fost elaborat documentul de politică publică alternativă. În cadrul procesului de elaborare a documentului am beneficiat de sprijinul Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție.

### Consultarea publică cu privire la documentul de politică publică alternativă:

Propunerea de politică alternativă a fost supusă unui amplu proces de consultare publică, scop în care a fost publicată, în data de 12 august 2019, pe pagina de internet a Asociației Help Autism <https://www.helpautism.ro/proiecte-externe/proiect-paca/help-autism-si-reteaua-ro-tsa-initiaza-consultari-pentru-o-propunere-alternativa-de-politica-publica> și pe Forumul [www.paca.helpautism.ro](http://www.paca.helpautism.ro) creat în cadrul proiectului, forum în care sunt înscrise asociațiile care activează în domeniul copiilor/persoanelor cu TSA și care se regăsesc în Rețeaua RO TSA.

Această rețea a fost creată în cadrul proiectului pentru a aduce împreună asociațiile de profil, pentru a facilita comunicarea și schimbul de informații, fiind compusă, în prezent, din 80 de organizații neguvernamentale. Componenta Rețelei RO TSA se regăsește în Anexa nr. 5 la documentul de politică publică.

**Organizațiile din Rețeaua RO TSA** au avut un rol deosebit de important în procesul de consultare deoarece acestea sunt entități care:

- sunt înființate cu scopul de a sprijini copiii cu TSA și familiile acestora;
- acordă sprijin efectiv copiilor cu TSA și părinților acestora;
- activează ca furnizori acreditați de servicii sociale în domeniu (o parte dintre acestea);
- dețin expertiza practică necesară în ceea ce privește situația copilului cu TSA și a familiei acestuia.

**Perioada de consultare publică** stabilită pentru propunerea de politică publică alternativă a fost **12 august - 15 septembrie 2019**.

În această perioadă au fost primite **peste 90 de opinii/propuneri/observații** cu privire la documentul de politică și la variantele de soluționare propuse prin acesta, reacții venite atât din partea ONG-urilor, cât și din partea unor instituții - DGASPC, CMBRAE, ministere (MMJS, MEN), dar și din partea unor persoane fizice.

În Anexa nr. 7 se regăsește **tabelul centralizator** ce conține **opinii/observații/propuneri** primite în perioada de consultare 12.08.2019 - 15.09.2019 cu privire la **propunerea de politică publică alternativă „Dezvoltarea cadrului de organizare a serviciilor specializate integrate de sănătate, educație și sociale adresate persoanelor cu tulburări din spectrul autist și cu tulburări de sănătate mintală asociate și a standardizării acestora”**.

În data de **18 septembrie** a fost organizată de către Asociația Help Autism o **ședință publică de dezbatere** a documentului (<https://www.helpautism.ro/proiecte-externe/proiect-paca/politica-publica-alternativa-in-autism-perioada-de-consultare-publica-se-incheie-care-sunt-urmatorii-pasi>). Ședința de dezbatere a avut loc la sediul ANPDCA, cu sprijinul activ al acestei instituții și la aceasta au participat 26 de persoane dintre care: 9 reprezentanți din partea ONG-urilor, 10 reprezentanți din partea unor instituții publice și 7 reprezentanți din partea Asociației Help Autism. **Minuta ședinței** de dezbatere publică se regăsește în Anexa nr. 8.

De-a lungul perioadei de consultare din cele 97 de răspunsuri primite în scris, opțiunile exprimate privind cele 3 variante ale propunerii de politică publică sunt redată în tabelul de mai jos, în funcție de tipul organizației:

| TIPUL ORGANIZAȚIEI             | VARIANTA<br>1 | VARIANTA<br>2 | VARIANTA<br>3 | NICIUNA<br>DINTRE<br>VARIANTE | NU ȘI-A<br>EXPRIMAT<br>OPȚIUNEA |
|--------------------------------|---------------|---------------|---------------|-------------------------------|---------------------------------|
| INSTITUȚIE                     | 21            | 2             | 1             | 0                             | 3                               |
| ONG                            | 63            | 2             | 1             | 3                             | 1                               |
| TOTAL OPINII EXPRIMATE<br>(97) | 84            | 4             | 2             | 3                             | 4                               |

## Secțiunea 7

### Măsurile post-adoptare

**Obiectiv general:** asigurarea accesului copiilor cu tulburări din spectrul autist și cu tulburări de sănătate mintală asociate și a familiilor acestora la servicii specializate integrate de sănătate, educație și sociale de calitate.

**Obiectiv specific 1:** Organizarea de servicii specializate integrate de sănătate, educație și sociale adresate copiilor cu tulburări din spectrul autist și cu tulburări de sănătate mintală asociate și familiilor lor.

| Nr. crt. | Acțiunea                                                                                                                                        | Rezultate așteptate                                   | Indicatori                       | Termen                                                                          | Responsabili                                                                                                                                                                                                                    |
|----------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------|----------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.       | Analiza și identificarea modalităților de înființare/organizare a SSI, în funcție de situația existentă la nivelul fiecărui județ               | Modalități de înființare/organizare SSI, identificate | Un document de analiză întocmit; | 6 luni de la aprobarea politicii publice prin care se decide înființarea de SSI | <b>MMJS, MS, MEN, MFP, MDRAP, ANPDCA</b><br>Parteneri: Reprezentanți ai autorităților publice județene/locale, ONG, Asociații profesionale, Reprezentanți ai mediului academic                                                  |
| 2.       | Analiza și stabilirea modalităților de colaborare/relației dintre SSI și alte structuri implicate în gestionarea situației copilului cu TSA     | Modalități de colaborare identificate                 | Un document de analiză întocmit; | 6 luni de la aprobarea politicii publice prin care se decide înființarea de SSI | <b>MMJS, MS, MEN, MFP, MDRAP, ANPDCA</b><br>Parteneri: Reprezentanți ai instituțiilor implicate în gestionarea situației copilului cu TSA, Reprezentanți ai autorităților publice județene/locale, ONG, Asociații profesionale. |
| 3.       | Analiza necesarului de modificări legislative/de elaborare de noi acte normative în vederea reglementării înființării și organizării de SSI, în | Acte normative necesar a fi modificate/noi            | Listă acte normative             | 2 luni de la finalizarea analizelor prevăzute la Acțiunile nr. 1 și 2.          | <b>MMJS, MS, MEN, MFP, MDRAP, ANPDCA</b>                                                                                                                                                                                        |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                              |                                                  |                                                                     |                                                                                 |                                                                                                                                                                |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | funcție de rezultatele analizelor menționate la pct. 1 și 2.                                                                                                                 | reglementări necesare, identificate              |                                                                     |                                                                                 |                                                                                                                                                                |
| 4.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Realizarea intervențiilor legislative (modificări de acte normative existente sau elaborare de acte normative noi) necesare pentru înființarea și organizarea SSI            | Proiecte de acte normative elaborate și aprobate | Acte normative publicate în Monitorul Oficial al României           |                                                                                 | MMJS, MS, MEN, MFP, MDRAP, ANPDCA                                                                                                                              |
| 5.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Înființarea serviciilor specializate integrate de sănătate, educație și sociale                                                                                              | SSI înființate                                   | Număr SSI înființate                                                |                                                                                 | MMJS, MS, MEN, MFP, MDRAP, ANPDCA, Autorități ale administrației publice locale<br>Parteneri: ONG, alți furnizori de servicii de sănătate, educație și sociale |
| <b>Obiectiv specific 2:</b> Crearea unui standard de calitate pentru serviciile specializate integrate de sănătate, educație și sociale adresate copiilor cu tulburări din spectrul autist și cu tulburări de sănătate mintală asociate și familiilor acestora care să asigure atât desfășurarea corectă, etică și eficientă a activităților și intervențiilor de abilitare/ reabilitare, cât și monitorizarea acestora, pentru păstrarea nivelului de calitate pe termen lung. |                                                                                                                                                                              |                                                  |                                                                     |                                                                                 |                                                                                                                                                                |
| 6.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Constituirea unui grup de lucru pentru elaborarea standardului pentru serviciile specializate integrate de sănătate, educație și sociale prin ordin comun al MMJS, MS și MEN | Grup de lucru constituit                         | Ordin comun semnat de ministerele implicate                         | 1 lună de la aprobarea politicii publice prin care se decide înființarea de SSI | MMJS, MS, MEN, ANPDCA<br>Parteneri: ONG, Asociații profesionale, Reprezentanți ai mediului academic                                                            |
| 7.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Elaborarea și aprobarea standardului pentru serviciile specializate integrate de sănătate, educație și sociale                                                               | Standard elaborat                                | Act normativ de aprobare a standardului, adoptat și publicat în MOF | 8 luni de la aprobarea politicii publice prin care se decide înființarea de SSI | MMJS, MS, MEN, ANPDCA<br>Parteneri: ONG, Asociații profesionale, Reprezentanți ai mediului academic                                                            |

## Lista abrevierilor:

**ANPD** - Autoritatea Națională pentru Persoane cu Dizabilități  
**ANPDCA** - Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție  
**CES** - Comisia de Evaluare și Expertiză  
**CJRAE** - Centre Județene de Resurse și Asistență Educațională  
**CMBRAE** - Centrul Municipiului București de Resurse și Asistență Educațională  
**CNAS** - Casa Națională de Asigurări de Sănătate  
**COD ICD** - Clasificarea Statistică Internațională a Bolilor și Problemelor de Sănătate Înrudite  
**CPR** - Colegiul Psihologilor din România  
**CSM** - Centre de Sănătate Mintală  
**CȘEI** - Centre Școlare de Educație Incluzivă  
**DAS** - Direcții de Asistență Socială  
**DGASPC** - Direcții Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului  
**FSE** - Fondul Social European  
**HG** - Hotărâre de Guvern  
**HUB** - cu sensul de rețea  
**INSP** - Institutul Național de Sănătate Publică  
**ISJ** - Inspectorate Școlare Județene  
**MMJS** - Ministerul Muncii și Justiției Sociale  
**MS** - Ministerul Sănătății  
**ONG** - Organizație Neguvernamentală  
**POCA** - Programul Operațional Capacitate Administrativă  
**POSDRU** - Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane  
**RO TSA** - Rețeaua RO TSA, rețeaua de ONG-uri creată în cadrul Proiectului SIPOCA 313/110709  
**SEC** - Serviciul de Evaluare Complexă  
**SPAS** - Serviciul Public de Asistență Socială  
**SSI** - Servicii Specializate Integrate  
**TSA** - Tulburări din Spectrul Autist